

CYNGOR SIR CEREDIGION

Adroddiad i'r: Pwyllgor Trwyddedu (Pwyllgor Anstatudol)

Dyddiad y cyfarfod: 21 Mawrth 2024

Teitl: Diweddariad Cyffredinol

Pwrpas yr adroddiad: Cynghori Aelodau am gynllun trwyddedu gorfodol 'gweithdrefnau arbennig' a ragwelir y bydd yn cael ei gyflwyno yng Nghymru

Cefndir

Ar hyn o bryd, os bydd unigolion yn dymuno cynnig gwasanaeth aciwbigo, tatwio, lliwio croen lled-barhaol, tyllu cosmetig neu electrolysis, mae'n ofynnol iddynt wneud cais i'w cofrestru gyda'i awdurdod lleol.

Mae'r gofyniad i gofrestru wedi'i nodi yn Rhan 8 o Ddeddf Llywodraeth Leol (Darpariaethau Amrywiol) 1982. O dan Ddeddf 1982, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru is-ddeddfau enghreifftiol mewn perthynas â materion penodol sy'n rheoli arferion hylendid diogel yn y mathau hyn o weithdrefnau, ond mae opsiynau gorfodi o dan y darpariaethau hyn yn gyfyngedig, hyd yn oed ar gyfer Awdurdodau Lleol sydd wedi mabwysiadu'r safonau enghreifftiol yr is-ddeddfau Lleol yn gyfan gwbl.

Ar hyn o bryd, gall awdurdodau lleol ddim ond gwrthod cais i gofrestru ar gyfer tyllu'r croen o dan Ddeddf Llywodraeth Leol (Darpariaethau Amrywiol) 1982 os yw cofrestriad blaenorol yr ymgeisydd wedi'i ganslo gan y llysoedd o ganlyniad i'w gael yn euog o drosedd (fel torri is-ddeddf hylendid).

Mae llawer cofnod o effeithiau andwyol ar iechyd sy'n gysylltiedig â gweithdrefnau arbennig. Mae arferion hylendid gwael yn arwain at haint firaol a gludir yn y gwaed, heintiau croen bacteriol, y mae rhai ohonynt yn arwain at sepsis ac adweithiau alergaidd, sy'n aml o ganlyniad i ddiffyg ymgynghori cyn i'r driniaeth gael ei pherfformio. Mae'r effeithiau iechyd dynol hyn yn cael eu gwneud yn waeth gan y fframwaith rheoleiddio bresennol sy'n annigonol a sydd hefyd wedi dyddio.

Mae'r rheolaethau deddfwriaethol presennol, h.y. Deddf Darpariaethau Amrywiol Llywodraeth Leol 1982 Rhan VIII, sy'n cynnig cynllun cofrestru nad yw'n orfodol, wedi bod yn aneffeithiol o ran sicrhau dull cyson ar gyfer pob ymarferydd yng Nghymru i weithredu arferion gweithio diogel, neu weithdrefnau atal a rheoli rhag heintio.

Cynllun Trwyddedu Gweithdrefnau Arbennig Newydd

Bydd cynllun trwyddedu newydd ar gyfer 'Gweithdrefnau Arbennig' yn cael ei gyflwyno gan Lywodraeth Cymru ym mis Hydref 2024 (mae'r union ddyddiad eto i'w gadarnhau), o dan Ran 4 o Ddeddf Iechyd y Cyhoedd (Cymru) 2017.

Mae Gweithdrefnau Arbennig yn cynnwys tatwio, lliwio croen lled-barhaol, tyllu cosmetig, aciwbigo, nodwydd sych ac electrolysis.

Bydd prif ofynion y drefn hon yn cynnwys:

- Rhaid i ymarferwyr fod â thrwydded i gyflawni gweithdrefnau arbennig. Bydd yn drosedd cyflawni gweithdrefnau arbennig heb drwydded;
- Rhaid cymeradwyo lleoliadau busnes neu gerbydau. Bydd yn drosedd i ymarferydd gyflawni unrhyw weithdrefnau o leoliad neu gerbydau nad ydynt wedi'u cymeradwyo
- Bydd trwydded lawn yn para am dair blynedd, a bydd trwydded dros dro yn para am saith diwrnod (i ganiatáu ar gyfer digwyddiadau a chynadleddau);
- Bydd amodau'r drwydded yn cwmpasu cymhwysedd ymarferydd, y safle, yr offer a'r arferion a ddefnyddir, cyngor a roddir cyn ac ar ôl y weithdrefn arbennig a'r cofnodion a gedwir.

Goblygiadau Cynllun Trwyddedu Gorfodol Newydd

Bydd y drefn newydd yn golygu y bydd awdurdodau lleol yn gyfrifol am orfodi gofyniad trwyddedu yr arferion hyn ac am gadw cofrestr o drwyddedau gweithdrefnau arbennig a gyhoeddir ganddynt.

Bydd mwy o bwerau i orfodi'r ddeddfwriaeth hon na'r rhai sydd ar waith ar hyn o bryd, yn ogystal â'r gallu i dynnu trwydded yn ei hôl ac atal arferion anniogel ar unwaith. Bydd dirwyon heb uchafswm lle mae erlyniad yn llwyddiannus.

Bydd cyfnod trosiannol ar waith i ganiatáu i ymarferwyr triniaeth arbennig a'u safleoedd gael eu hasesu gan Swyddogion Diogelu'r Cyhoedd a'u trosglwyddo i'r cynllun trwyddedu newydd. Bydd y Cyngor yn gyfrifol am orfodi'r gofynion trwyddedu ac am gadw cofrestr gyhoeddus gyfoes.

Mae Llywodraeth Cymru yn disgwyl y bydd llawer o'r gwaith ychwanegol hwn yn cael ei amsugno i raglenni gwaith presennol lechyd yr Amgylchedd a Thrwyddedu, a allai effeithio ar feysydd eraill o ddarparu gwasanaethau. Bydd gweithredu'r ddeddfwriaeth newydd hon yn cael effaith ar adnoddau ac yn gofyn am hyfforddiant ychwanegol ar gyfer staff priodol yn y gwasanaeth Diogelu'r Cyhoedd.

Bydd Deddf Lechyd y Cyhoedd (Cymru) 2017 Rhan 4 – Gweithdrefnau Arbennig, yn effeithio ar oddeutu 22 o fusnesau a 47 o ymarferwyr sy'n ymgymryd â gweithgareddau gweithdrefnau arbennig yng Ngheredigion wrth gyflwyno'r cynllun trwyddedu gorfodol cenedlaethol.

Rhagwelir pan ddaw'r ddeddfwriaeth i rym, na fydd 'hawliau tad-cu' a bydd yn ofynnol i gael trwydded safle a thrwydded bersonol. Bydd trwyddedau yn rhedeg am 3 blynedd cyn y bydd angen eu hadnewyddu a bydd trwyddedau 7 diwrnod dros dro hefyd ar gael i ddarparu ar gyfer digwyddiadau.

Bydd ffioedd yn cael eu pennu ar gyfer Cymru gyfan i'w ariannu ar sail adennill costau, ac fe godir y ffi ar ôl i drwydded neu dystysgrif gymeradwyo gael ei rhoi gyda'r bwriad o dalu cost rhedeg y cynllun, gan gynnwys cymorth a chyngor i ddeiliaid trwyddedau, gorfodi, ymchwilio i gwynion, monitro cydymffurfiaeth ac ymweliadau. Mae awdurdodau lleol Cymru yn paratoi tuag at gwblhau'r ffioedd cymeradwyo arfaethedig ar gyfer trwydded ymarferwyr a safleoedd/cerbydau.

Mae'r Ddeddf yn caniatáu deddfwriaethu pellach i ddiwygio'r rhestr o weithdrefnau arbennig fel bod y deddfwriaeth yn gyfredol ac yn gallu cynnwys triniaethau eraill sy'n datblygu neu'r rhai sy'n peri pryder yn y dyfodol.

Nod y deddfwriaeth hon yw gwneud y gweithdrefnau hynny'n fwy diogel i ddinasyddion sy'n ceisio triniaethau gweithdrefnau arbennig, gan ddarparu amddiffyniad rhag niwed posibl i iechyd, gan sicrhau bod cyfeiriad a chymorth clir a hefyd amddiffyniad i ymarferwyr sy'n darparu gwasanaethau o'r fath; a chreu trefn drwyddedu gadarn i Gymru a fydd yn caniatáu cysondeb wrth orfodi.

Ymgynghoriad

Bydd yr ymgynghoriad nesaf terfynol yn rhoi cyfle i randdeiliaid adolygu'r rheoliadau drafft. Cyhoeddwyd yr ymgynghoriad terfynol hwn ar 12 Chwefror 2024 a bydd yn rhedeg tan 8 Ebrill 2024.

Goblygiadau i'r Pwyllgor Trwyddedu

Mae Llywodraeth Cymru wedi dweud ei bod yn disgwyl i'r drefn hon eistedd o dan strwythurau pwyllgorau trwyddedu a'u bod wedi llunio dogfen ymgynghori i'w hystyried sy'n amlinellu eu disgwyliadau o ran llywodraethu. Bydd swyddogion yn hysbysu'r Aelodau o'r Pwyllgor hwn pan fydd y ddogfen ymgynghori yn cael ei chyhoeddi. Rhagwelir y bydd ceisiadau dadleuol yn amodol ar benderfyniad is-bwyllgor, ac y bydd hawl i apelio i is-bwyllgor trwyddedu neu lys ynadon ar gyfer ymgeiswyr lle gwrthodwyd trwydded ymarferydd.

Rhagwelir hefyd y bydd yn ofynnol i Aelodau ymgymryd â hyfforddiant i'w galluogi i benderfynu ar geisiadau gan y gallent fod yn destun her gyfreithiol. Bydd Dr Sarah Jones, Uwch Gynghorydd Iechyd yr Amgylchedd sydd wedi bod yn arwain ar ddatblygu'r cynllun trwyddedu ar gyfer Llywodraeth Cymru yn rhoi cyflwyniad i aelodau'r pwyllgor i'r cynllun drwy Zoom yn ystod y cyfarfod o'r pwyllgor hwn heddiw.

Nid yw rôl y pwyllgor trwyddedu mewn penderfyniadau cais am drwydded o'r fath wedi'i rhagnodi eto o fewn Rheoliadau Gwrandawiadau penodol a bydd y pwyllgor hwn yn cael gwybod am unrhyw ddatblygiadau o'r fath wrth i gyfarwyddid pellach gan Lywodraeth Cymru gael ei dderbyn ar y mater hwn.

Pan ddaw'r sefyllfa'n gliriach o ran rôl y pwyllgorau trwyddedu, bydd y Swyddog Monitro yn adolygu pa fecanweithiau y bydd angen eu mabwysiadu yng nghyfansoddiad y Cyngor, yn ogystal â phenderfynu ar y pwerau dirprwyedig sydd eu hangen ar gyfer swyddogion.

Argymhelliad(au):

I'r Aelodau'n nodi ac yn rhoi sylwadau ar yr adroddiad hwn.

Rheswm dros argymhelliad

Rhoi gwybod i Aelodau etholedig am y cynllun trwyddedu gorfodol hwn yn 2024 a fydd yn dod o fewn cylch gwaith Diogelu'r y Cyhoedd.

Fframwaith Polisi:	Mae'r swyddogaethau statudol a ddarperir gan Ddiogelu'r Cyhoedd mewn perthynas â'r cynllun trwyddedu newydd hwn yn elfen sylfaenol o fframwaith polisi Diogelu'r Cyhoedd.
Blaenoriaethau Corfforaethol	Hybu'r Economi, Cefnogi Busnesau a Galluogi Cyflogaeth
Goblygiadau cyllid a chaffael:	O fewn y gyllideb
Ardal Gwasanaeth	Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd
Pwerau Statudol:	Deddf Llywodraeth Leol (Darpariaethau Amrywiol) 1976
Papurau Cefndir	Dim
Swyddog Arweiniol Corfforaethol:	Alun Williams (Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd)
Swyddog Adrodd:	Anne-Louise Davies (Rheolwr Safonau Masnach a Thrwyddedu).
Dyddiad:	1 Mawrth 2024